

גדולי תורה כיבדו ביתם

וראיתי אנשי מעשה גדולי תורה, שהיו מוכבדין הבית בעצמן בימים הקצרים, כדי שלא יתחלל שבת. וזהו חיוב גמור על כל אדם, דמאי שנא דאין לו מי שיכין, או שהשליה אין לו פנאי. (משנה בורה - סימן רנ סק"ד)

מפני מה ניתן להאשה

שאלו את רבי יהושע כו', ומפני מה ניתן לה מצות חלה, על ידי שקלקלה את אדם הראשון שהיה גמור חלתו של עולם, לפיכך ניתן לה מצות חלה. (מדרש רבה - בראשית יז ח)

. בר נש דעביד דירה לקב"ה ושכינתיה ולחיילוי בשבתות כד"א ושמרו בני"י וגו' לדורותם לישנא דדירה, הכי קב"ה תקין ליה דירה בההוא עלמא ולכל דאתיין עמיה. כמו שהאדם עושה דירה בלבו להקב"ה ושכינתו שיוכלו לשרות עמו בשבתות, כן הקב"ה מכין לו דירה בעוה"ב. (ז"ח תקונים קלו:)
שבת היא כלה ולעולם אין מכניסין אותה אלא בדירה מתוקנת לכבודה כפי הראוי לה, (כו). (ז"ח רות קג:)

שלוש. אם אית ליה קטטא בחולא עם בר נש או עם אתתיה, יהא ליה שלמא עמה בשבת. אם יש לו בתול מריבה עם אדם או עם אשתו, בשבת יהיה בשלום עמה. (ת"י ת' כ"א נה.)

והכינו 'את' - השחזת הסכין

לשון מהרש"ל (בהגהותיו לטור כאן): ויטול צפרניו כל ערב שבת, וישחזי סכיניו, כמ"ש רז"ל, והיה ביום השישי והכינו את (שמות טז, ה), זו השחזת סכין. ועוד דרשו רז"ל, וידעת כי שלום אהלך (איוב ה, כד), זו השחזת סכין, כי [אם] קהה הברזל ולא יכול להתוך, אין זה שלום בית. רוקח. (ב"ח - או"ח סימן רס)

מהפכת קללה לברכה

ראשית עריסותיכם תתנו לכהן, להניח ברכה אל ביתך (יחזקאל מד, ל). דהיינו, לפי שנתקלה חוה, ועל ידי מצות הפרשת חלה, נתהפך הקללה לברכה, כמ"ש חז"ל (יומא ב), ביתו זו אשתו. והרמז לדבר, כי מספר ברכה ומספר בית, הוא תרל"ט, כמספר, עץ הדעת. שבזה תתקן, מה שחטאו בחטא עץ הדעת. (פנים יפות - פרשת שלח ד"ה כתרומת גורן)

מעין קדושת בית המקדש

ונראה שבאמת מקבילים כל פרטי בנין המקדש נל"ו לשבת קודש. וכדלחן: הל"ט מלאכות של זבת, נלמדות מבנין המסכן. נרות שבת, מקבילות מנורה. לחם משנה, כנגד לחם הפנים שעל השולחן. סעודות של שבת, אכילת קדשים, זמירות שבת, אירת הלויים, בגדי שבת, בגדי כהונה, רחיצת לכבוד זבת, רחיצת ידים ורגלים של הכהנים.

האיירה הנעימה בבית של שבת קודש, הריה נעים של הקטורת, התורה שלומדים בשבת, הארון זכרית עם הלוחות וספר התורה, ובמרכזו של כל מערכת הנפלאה הזו של קדושה, יש את הכרוכים זבתון קודש הקדשים שהשכינה יוצאת מביניהם. ושיד הם מקבילים לרגשות המיוחדים של שלום וקיימים בין בני הוגג בשבת.

(ע"י שבת מלכתא - הל"ג ב"ז אות ג)

אילו ידעו חשיבתה היה להם מסירות נפש

מרן הגה"ק [בעל דברי יואל] מסאטמאר זי"ע אמר: אילו ידעו הנשים גודל הענין של אפיית החלות לכבוד שב"ק, אז היה להם מסירות נפש על הדבר הזה. (מתחדי שבת - דף צז)

לפיכך יזהיר אדם בני ביתו, וידרוש להם תמיד

וילמדם כל הלכות המוטלות עליהם, עד שיהיו בקיאים בהן ובהלכותיהן. ועל שם זה נקראת צדיקת הגדולה חנה, ר"ת חלה נ'דה ה'דלקה. שקיימה ג' מצוות אלו כראוי, ובכך נתן לה הקב"ה תאות לבה וארשת שפתיה בל מנע.

ובכן תתפלל אשה תמיד, בשעה שהמצוה בידה ומקיימת אותה בהלכותיה, שיתן לה הרחמן בנים צדיקים ויראי השם, ויודעין שמו יתברך.

(הגהות מיימוניות - הלכות חלה בסוף סדר זרעים)

סכין חד מסוגל לפרנסה

עוד טעם על השחזת הסכין בערב שבת. דאומרים בשם אחד מקדושים, דסכין חד הוא מסוגל לפרנסה. (ושמעתי הטעם. משום דסכין שאינו חד, עושה פיורון, וקסין לענינותא), והנה מיום השבת מתברכין כל שירתא וימון, כמו שאיתא בזוה"ק, לכך צריך להיות בשבת סכינים הדין. (ליקוטי מהר"ח - סדר התנהגות ערב שבת)

הם הקליפות המונע שלום בית

גם יהיה זהיר לפנות ביתו מכל אשפה. גם יפנה קורי עכביש. לסוד הרמזו כי השכינה נקראת בית, ועלה נאמר (שיר השירים ב, ב) כשושנה בין החוחים, שסביב רשעים יתהלכון, הם הקליפות שרוצים למנוע שלום בית, והמה העכביש.

על כן צריך לפנותם בסוד להעביר גלולים מן הארץ, דרך כלל העוה"ז והעוה"ב, דוגמתו ערב שבת ושבת, ולולא הכנתו מערב שבת מה יאכל בשבת. כן הדבר, המכין תורה ומעש"ט בעוה"ז, יאכל שכרו בעוה"ב. ע"כ יזהר האדם מאוד בזה.

(הנהגות בני דוד לידא - אות פט)

לחנך צאצאינו לעזור בבית בהכנות לשבת

פעם אחת כאשר הגיע מרן הגה"ק מסאטמאר זי"ע לביקור במחנה רב טוב, נכנס בחדר האוכל של הילדים, וראה אשר הילדים מכינים ומסדרים השולחנות לאכול, והביע מרן זצ"ל הנאתו מזה, באמרה שצריכין לחנך ילדים לעזור בבית, וגם הוא בעצמו, כאשר היה אברך צעיר לימים, עזר בביתו בהכנת שב"ק. (מבאר השבת - ח"ב עמוד מז)

זרוזו לילך לביתו ולעזור בצרכי השבת

מעשה באחד ממקורביו ותלמידיו הנאמנים ביותר, שישב בערב שבת סמוך לשבת בבית מדרשו של הרב, ולמד בהתמדה מרובה, לפתע נכנס מרן זלה"ה לבית המדרש, קראו ואמר לו: יעצט איז די צייט פארן זאגן דארף זאגן אין שטוב עשרתם ערבתם הדליקו את הנר, וזרוזו שילך וימהר לעזור בביתו להכין ליל השבת.

כח הנשים לפעול ישועות בערב שבת

סיפר כ"ק אדמו"ר בעל ויחי יוסף מפאפא זצוק"ל, שזקיני הערוגת הבושם זצוק"ל, כשהיה פעם חלה, שלח בערב שבת לקרוא לרבנית שלו ולבתו, בשעה שהכינו מאכלי שב"ק, וביקש שיברכנהו בברכת פואה שלימה.

ואמר טעמו ונימוקו, שזכותן של הנשים, כשמכינות צרכי שבת חשוב מאוד בשמים, מפני שמכינות בשלימות כנצרך, והן נזהרות שכל המאכלים יהיה להם טעם היותר יפה, והמה מנקות הבית לכבוד שבת, ומשוייה כוחן גדול בעת ההוא בשמים, לפעול רפואות וישועות לכלל ישראל. אבל האנשים רחוקים מאוד מלהיות מוכן בשלימות הנצרך, לכן רק הנשים יש להם כח מיוחד לברך בערב שבת בצדדים.

(קביעא וקיימא - עמוד שסג)

להשתמש בכלים חשובים

מה שעורר מע"כ, על מה שנהגו בשב"ק לאכול בצלחות של ניילון, וחושש שזה פחיתות בכבוד שבת. בודאי מי שיש לו כח, לרחוץ את הכלים בליל שבת על מחו, בודאי טוב ויפה להשתמש בכלים חשובים יותר, לכבוד שב"ק, אולם כהיום הנשים חלשים, וצריכים לגדל הבנים והבנות, ואין להם כח אחרי יום עבודה להכין על שב"ק, עוד לרחוץ את הכלים על סעודת המחו, ולכן משתמשים בכלים כאלו, אשר לא צריך לטרוח ולהרחיצם.

(שו"ת אבן ישראל - ח"ט סימן ל)